

TURISMUL – FACTOR AL DEZVOLTĂRII DURABILE ÎN SOCIETATEA CUNOAȘTERII

¹Dr., lector. univ. Andreea ANDREIANA

²Dr., conf. univ. Anișoara DUICĂ

³Cercetător științific, Liliana CONDRAȚCHI

^{1,2}Universitatea Valahia din Târgoviște, str. Aleea Sinaia nr. 13,
Târgoviște, România, +4 0245 213920, www.valahia.ro

³Academia de Studii Economice a Moldovei
Republica Moldova, Chișinău, Bănulescu Bodoni, 61
Telefon: +373 22 22 41 28; web-site: www.ase.md

Rezumat

Actualitate: Studiile au arătat că turismul nu poate exista decât grație unui mediu înconjurător curat deoarece turistul pretinde plaje și ape curate, aer curat; el caută deseori liniștea și natura virgină. Mișcarea ecologistă a conștientizat că sensibilizarea turistului cu privire la perturbarea mediului poate duce la alegerea petrecerii vacanțelor luând în calcul mediul înconjurător (R. Atkison, G. Bridege, 2005, p. 87). De aceea, Conferința de la RIO din anul 1992 a permis impulsivizarea utilizării noțiunii de dezvoltare durabilă în domeniul turismului. Aceasta s-a reflectat în toată lumea, iar pe parcursul anilor au fost luate numeroase inițiative și puse în aplicare proiecte. S-a acționat mai ales în regiunile vulnerabile cum ar fi regiunile bogate în apă sau pădure; guvernele și mișcările ecologiste au elaborat convenții în scopul creării unui comportament durabil al turistului. **Scop:** Identificarea relației dintre turism și dezvoltare durabilă și conștientizarea faptului că, fără practicarea unui turism responsabil, generațiile viitoare nu vor beneficia de bogățiile țării noastre.

Metode de cercetare: Conștientizarea problemelor locale și globale, a mecanismelor credibile de evaluare, formarea pentru meserii teritoriale, transparența, respectarea caietelor de sarcini sunt acțiuni ușor de pus în aplicare, iar turismul responsabil trebuie să determine competențele și să învețe managerii să muncească în parteneriat, în teritoriu și cu interlocutori legitimi. **Rezultate:** Autoritățile locale, organizațiile ecologiste, agențiile de voiaj și mișcările ecologiste trebuie să fie încurajate să gândească pe termen lung și să caute soluții potrivite cu partenerii competenți, cu capitalul necesar și mișcarea ecologistă (R. Dutty, 2002, p.54). Totuși, turismul ecologic depinde de turistul însuși; el trebuie să facă o alegere pentru care plătește. De aceea, turistul trebuie să fie bine informat înainte de a porni în călătorie pentru a putea observa în ce măsură agenția de voiaj respectă etica în materie de gestionare a resurselor (S. Fernandez, 2000).

Cuvinte-cheie: turism, dezvoltare durabilă, turism responsabil, turist, comunitate locală, ecoturism

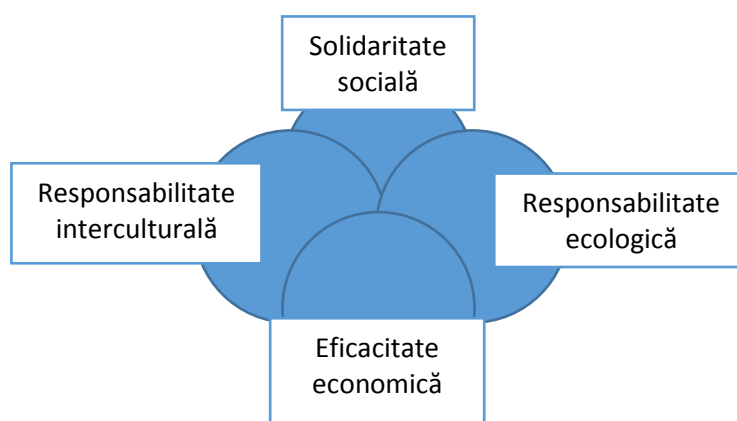
CLASIFICARE JEL: M310

1. Dezvoltarea principalelor concepte

Relația dintre economie și ecologie, menținerea sau obținerea calității mediului ambiant, rezidă în menținerea și accentuarea creșterii economice și dezvoltării economico-sociale fără a prejudicia mediul în care trăim (disponibil pe www.ghidcertificare.ro).

Un punct forte al dezvoltării durabile este punerea accentului pe conștientizarea problemelor de mediu. Dar, în realitate, ecologizarea este un ansamblu de operații care aparține serviciilor publice și private. Dezvoltarea durabilă nu este un proces continuu, ci un cadru de referință comun care presupune obiective cuantificabile pentru un control eficace (E. Elamé, 2003, p. 18).

Potrivit unor surse (E. Elamé, 2003, p. 18), **obiectivele dezvoltării durabile se fondează pe solidaritate socială, eficacitate economică, responsabilitate ecologică și responsabilitate interculturală** (figura 1). Aceasta înseamnă recunoașterea și integrarea interculturalității în strategia dezvoltării durabile. Se utilizează capitalul cultural al planetei noastre de manieră echitabilă și eficientă, atât din punct de vedere economic cât și social, ecologic cu implicarea resurselor culturale locale.

Figura 1. Cele patru dimensiuni ale dezvoltării durabile

Sursa: E. Elamé, 2003, p. 61

2. Turismul și dezvoltarea durabilă

Studiile au arătat că **turismul nu poate exista decât grație unui mediu înconjurător curat** deoarece turistul pretinde plaje și ape curate, aer curat; el caută deseori liniștea și natura virgină. Mișcarea ecologistă a conștientizat că sensibilizarea turistului cu privire la perturbarea mediului poate duce la alegerea petrecerii vacanțelor luând în calcul mediul înconjurător (R. Atkison, G. Bridege, 2005, p. 87). De aceea, Conferința de la RIO din anul 1992 a permis impulsivarea utilizării noțiunii de dezvoltare durabilă în domeniul turismului. Aceasta s-a reflectat în toată lumea, iar pe parcursul anilor au fost luate numeroase inițiative și puse în aplicare proiecte. S-a acționat mai ales în regiunile vulnerabile cum ar fi regiunile bogate în apă sau pădure; guvernele și mișcările ecologiste au elaborat convenții în scopul creării unui comportament durabil al turistului.

L. Baxter-Neal (2007, pp. 34-41) stipulează că turismul durabil ar trebui:

- să se aplice tuturor formelor de turism, inclusiv (și mai ales) turismului de masă;
- să vină în întâmpinarea populațiilor locale, în termeni de îmbunătățire a condițiilor de viață pe termen scurt și lung;
- să salveze mediul înconjurător;
- să satisfacă cererile unui număr crescând de turiști.

Conferința mondială despre turismul durabil din anul 2004 (M. Mowforth, I. Munt, 2009, pp. 51-58) a permis **elaborarea unei carte** care enunță 18 principii și obiective. Primul principiu clasifică criteriile de durabilitate în trei categorii: ecologice, economice și socio-etice, și implică faptul că turismul trebuie să conserve patrimoniul natural, să fie viabil din punct de vedere economic și să vină în întâmpinarea preocupărilor localnicilor, permițând repartizarea echitabilă a bogățiilor. Astfel, **condiția esențială a turismului durabil este să corespundă necesităților turiștilor**: dacă turistul nu este satisfăcut, nu va mai reveni, iar implicațiile pozitive, de ordin financiar vor dispărea (M. Cohen, 2004, p. 23).

Problema care se ridică este dacă pot fi conciliate interesele mediului înconjurător cu considerentele comerciale, astfel încât să poată fi obținute profituri pe termen scurt. Ținând cont de efecte, companiile, indiferent de sectorul în care își desfășoară activitatea, trebuie să se conformeze principiilor durabilității.

Pentru a depăși aceste contradicții, agențiile de voiaj ar trebui să colaboreze cu organizațiile ecologiste, pentru a putea organiza vacanțe ecologice și pentru a defini **criterii clare în ceea ce privește presiunea suportabilă în fiecare mediu ecologic**.

Autoritățile locale, organizațiile ecologiste, agențiile de voiaj și mișcările ecologiste trebuie să fie încurajate să gândească pe termen lung și să caute soluții potrivite cu partenerii competenți, cu capitalul necesar și mișcarea ecologistă (R. Dutty, 2002, p.54). Totuși, **turismul ecologic**

depinde de turistul însuși; el trebuie să facă o alegere pentru care plătește. De aceea, turistul trebuie să fie bine informat înainte de a porni în călătorie pentru a putea observa în ce măsură agenția de voiaj respectă **etica în materie de gestionare a resurselor** (S. Fernandez, 2000).

Dacă turistul controlează respectarea acestor principii, el va stimula agențiile să-și îmbunătățească comportamentul și să facă eforturi, deoarece, pentru a supraviețui, agențiile trebuie să fie competitive. Turistul ecologist poate ajuta agențiile să evolueze, favorizându-le pe cele care propun produse realmente „verzi”, ecologice (P. Peeters, G. Dubois, 2010, pp. 245-249).

Pentru a atinge un echilibru, turiștii trebuie să fie impulsionați să-și schimbe și să-și adapteze comportamentele, iar organizațiile turistice trebuie să fie capabile să explice potențialului turist calitățile mediului înconjurător din călătoria pe care ele i-o propun (S.J. Page, I. Yeoman, C. Greenwood, 2007, p. 28). Mai mult, trebuie aplicate strategii de minimizare a amenințărilor care apasă asupra societății umane și a ecosistemelor (P. Peeters, G. Dubois, 2010, pp. 447-457):

- protecția atmosferei ca urmare a schimbărilor climatice;
- conservarea biodiversității și protecția mijloacelor și resurselor;
- dezvoltarea societății;
- coeziunea socială și solidaritatea între teritorii și generații;
- aplicarea modalităților responsabile de producție și consum.

3. Turismul responsabil – alternativă de creștere a turismului din perspectiva dezvoltării durabile

Parafrazând definiția dezvoltării durabile, se poate afirma că turismul responsabil este un turism care garantează interesele reciproce ale populațiilor-gazdă, patrimoniului natural, socio-cultural și economic, producătorilor și consumatorilor, fără a compromite capacitatea de a garanta aceste interese în viitor (R. Tol, 2007, pp. 129-142).

Turismul responsabil este o alternativă la un consum de produse turistice de masă. Câmpul de experimentare pentru turismul viitor, pune în valoare specificul locurilor, patrimoniul și culturile locale și repartizează beneficiile populației (Andreiana V.A, 2014, pp. 37-42).

Turismul responsabil prezintă slăbiciuni din cauza constrângerilor locale și internaționale, a dependenței față de opinia publică, de tipurile de consum și de dificultatea de a se organiza (OMT, 2010-2, p. 43): alinierea la efectele modei, tarife aeriene impuse, constrângerile de concurență puternică la toate nivelurile; existența unei ponderi reduse a clienților locali, care determină creșterea concentrației cu efect de seră; tentația de a crește volumul de clienți până la nivelurile de acceptabilitate socială și de mediu; lipsa capacităților în evaluarea efectelor activității asupra partenerilor, locuitorilor, teritoriilor, clientelei; lipsa de mijloace pentru a face o distincție netă între ofertele existente pe piață; comunicarea deficitară cu publicul larg, cu scopul de a simplifica și masca anumite realități; confuzia între genuri, teme, noțiuni și idei în comunicarea cu media (durabil, echitabil etc.); sprijinirea dezvoltării de tipul „ajutor de urgență” în agricultură, școlarizare, educație, sănătate, administrarea apei, artizanat; absența planificării integrate; existența puținor reflecții și acțiuni asupra riscului mono-activității turistice; slaba cooperare cu autoritățile locale și cu alte instituții; absența semnelor de reflecție sau de acțiuni pentru dezvoltarea durabilă globală sau locală.

Unul dintre pericolele care amenință turismul responsabil este saturația de situri, locuri, sate, comunități, familii și persoane pentru găzduire (J. Mitchell, C. Ashley, 2007, pp. 90-103). O altă tendință este aceea de a crea nișe, enclave, protecții, segmente foarte strânse de clientelă și de a practica o elită de destinații, de produse, de teritorii, de clienți. Există, de asemenea, riscul unei inversări de priorități pentru a garanta supraviețuirea comercială și cea a partenerilor, turismul structural fiind legat de logica pieței. În final, volatilitatea unei oferte decurgând dintr-o cerere aleatorie fragilizează marjele și capacitățile de ameliorare și expansiune.

Cele două mari cauze ale slăbiciunilor turismului responsabil sunt (OMT, 2010-2, p. 98):

- absența logisticii teritoriale care să integreze factorii de viabilitate pe termen lung;

- complementaritățile între acțiunile și politicile sectoriale, împărțirea între zonele apropiate sau între regiuni; organizarea de filiere de transformare și comercializare.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Există numeroase modalități de dezvoltare a turismului responsabil, iar piste de progres ar putea fi (C. O'Reilly, 2005, p. 303):

- prospectarea clientelei locale sau regionale (îmbunătățirea transporturilor feroviare și a transporturilor în comun);
- alternanța și diversitatea de activități;
- pregătirea/informarea pe/despre evaluarea calitativă și cantitativă;
- garanția externă neutră, incitarea/susținerea unor mecanisme de raportare;
- obligația de a crea transparență, respectarea regulilor deontologice;
- vigilența externă și internă asupra calității informării;
- contribuția la dezvoltarea locală și la dezvoltarea durabilă;
- amenajarea teritoriului;
- informarea/pregătirea pentru riscurile iminente;
- sensibilizarea partenerilor instituționali, pregătirea pentru dezvoltarea locală;

Conștientizarea problemelor locale și globale, a mecanismelor credibile de evaluare, formarea pentru meserii teritoriale, transparența, respectarea caietelor de sarcini sunt acțiuni ușor de pus în aplicare, iar turismul responsabil trebuie să determine competențele și să învețe managerii să muncească în parteneriat, în teritoriu și cu interlocutori legitimi (P. Pattullo, 2005, p. 211).

BIBLIOGRAFIE

1. Andreiana V.A. (2014) *Rolul managementului în dezvoltarea durabilă a turismului rural*, Ed. University Valahia Press
2. Atkinson, R., Bridge G. (2005) *Gentrification in a Global Context: The New Urban Colonialism*, London, Routledge
3. Baxter-Neal, L. (2007) *Big spending in Costa Rica, Mesoamerica*, Journal of the Institute of Central America Studies
4. Cohen, M. (2004) *Reframing Urban Assistance: Scale, Ambition, and Possibility*, Urban Update 5, Washington, DC: Wilson International Centre for Scholars
5. Dutty, R. (2002) *A Trip Too Far – Ecotourism, Politics & Exploitation*, Earthscan, citée dans Courier International
6. Fernandez, S. (2000) *Ecotourisme : à la rencontre de l'autre*, disponibil pe www.econovateur.com
7. Mitchell, J., Ashley, C. (2007) *Pathways to Prosperity: How Can Tourism Reduce Poverty? Draft Report*, London: Overseas Development Institute and World Bank
8. O'Reilly, C. (2005) *Tourist or traveller? Narrating backpacker identity*, in Jaworski A., Pritchard A. (eds.), *Discourse, Communication and Tourism*, Clevedon, UK: Channel View
9. Page, S.J., Yeoman, I., Greenwood, C. (2007) *Accommodation in Scotland to 2015*, Edinburgh: VisitScotland
10. Pattullo, P. (2005) *Last Resort: The Cost of Tourism in the Caribbean*, 2en edn., London: Latin America Bureau
11. Peeters, P., Dubois, G. (2010) *Tourism travel under climate change constraints*, Journal of Transport Geography
12. OMT (2010) *Handbook on Tourism and Poverty Alleviation – Practical Steps for Destinations*, Madrid: UNTWO
13. www.ghidcertificare.ro